

nr. 110

AVATAR

Spetsiaalne fond

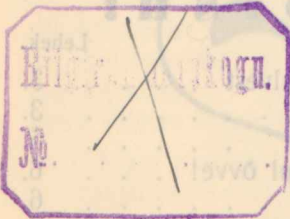
AJATAR

XII

Ar 929 P
Ajatar

 AR
 ENSV
 Riiklik Raamatukogu

SP, 110

 Riiklik Raamatukogu
 No.

III MCMXXIX

S i s u :

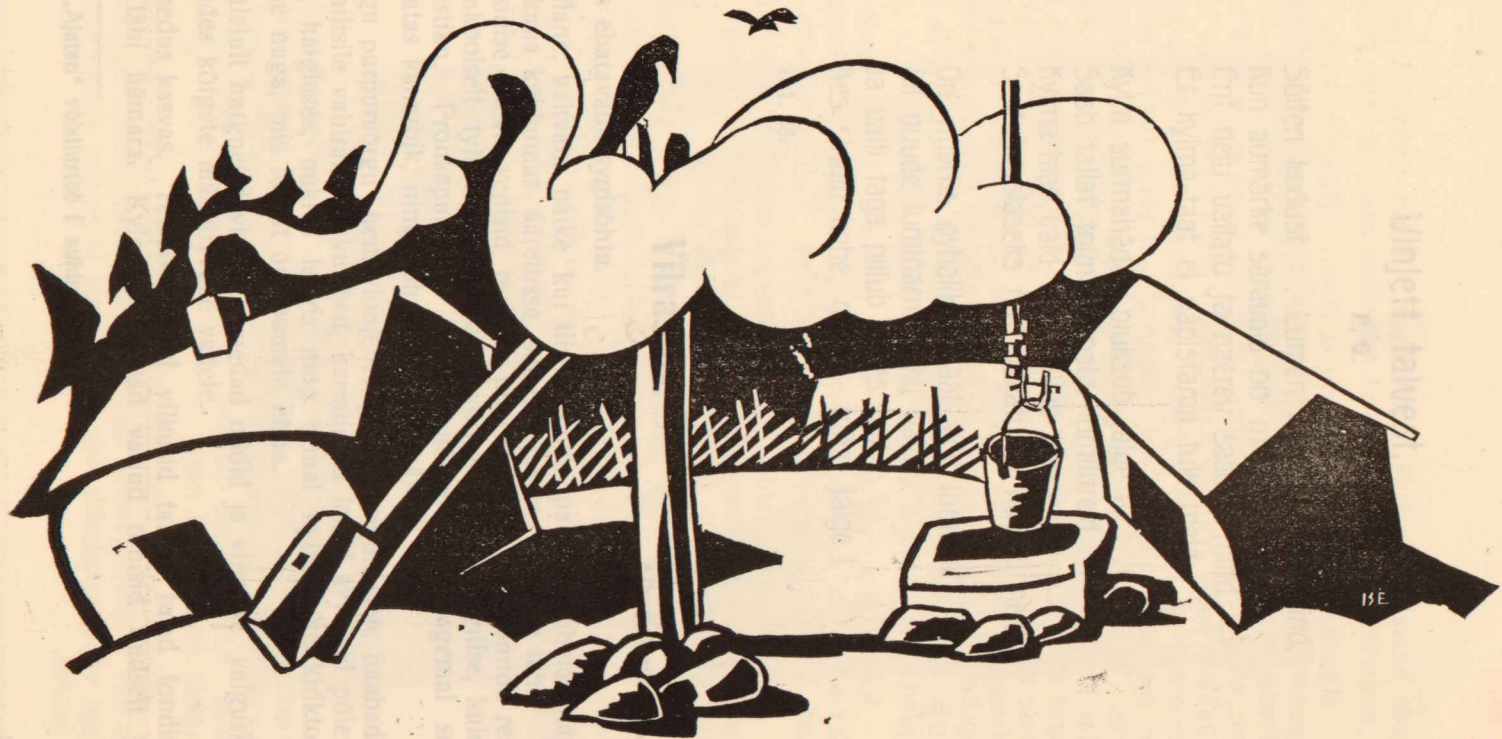
	Lehek.
Vinjett talvest	3.
Viirastus	3.
Sügislein	5.
Loojangul õvve!	6.
Linnan	6.
Kangelane	7.
Tänapäeva sõber	11.
Katke	11.

Illustratsioonid: Kullerkupp'ult,
Kaas: Kullerkupp'ult.
Väljaandja: Jm. P. Ühisgümnaasiumi Noorsoo Liit.

Vinjett talvest.

P. G.

Sõiten kodust... Lumen maa kui hiiglarind,
Kun aumärke säravaid on miljoneld.
Ent neiu vallatu ja naerev saadab mind —
Et kylma-taat ei näpistama tule meid.

Kylm surmahädan piuksub jalge all:
Saab tallat tolmuks palju lumilitreid.
Kylma-taat vaid aralt piilub kaugemal —
Sest kaaslaseks mul vallatu ja naerev neid.

On ymbrus pyhalik. Sääl äkki lumivall
All puude luminarmastiku valge,
Ja valli taga piilub jänes hall,
Kes sirkab kohe, rada: tuhat jälge!

1. 1. 28.

Viirastus. *)

Albert Rannastu.

Yks ebatavalik sygisõhtu.

Kollane, kahvatu päike kui tiisikushaige palavikustõhetav nägu, oli punakana kukkumas ääretusse sohu, vajumas laugaste taha. Yle pleekindsinise taeva venisid ruuged pilveribad kui killavooride read, nii melankoolselt tyhjana ja heledana võlvus ta yle eleegilise, kuldse sygismaastiku. Pronkspunasena hõõgus nõmmeliiv, kaugemal soo-ääres lillatas kanarbik, ning kohas väsinult männik.

Nagu purpurvõrgu heitis loojenev päike veripunastele haabadele ja oranshilisile vahtraile, — kuldсед, karminsed lehed syytusid põlema viimases, haiglas, nukras leegis ning eemal kylvas läikis kiriktorn, kui verine nuga, mis torgat on loomale lihha.

Hääletult hargnesid videva tumedad niidid ja viimane valguskiir suri, eksides kõrgete männityvede vahele.

Pimedus kasvas. Teispoolt sood vilkusid talude tuled tondisil-madena läbi hämara. Kylmad, sinakad varjud ronisid õudselts üle

*) „Ajatari“ võistlustöö I auhind.

väljade haarates mustade tondikätena hiliseid teekäijaid endi ryppe, kes sammusid mööda metsateed männikus asuvasse tallu pidule.

Männiku talus valitses elu ja elevus. Kaugele kostis lõõtspilli yrgamine, kisendavad labased helidejõed valgusid yle väljade, soode, hääbudes metsa sygavikku. Õuel tare ees keerlesid neiud, riietet odavaisse, ent kirevaisse sitsihilpudesse ja lallutavad noormehed hyppamas põrgulikuis polka rytmis. Vahetevahel kostis hobuste erk hirnumine ja noormeeste hirnuv, lai naer, ulatudes ka tollegi mehe kõrvu, kes istus soo ääres, yksikus väikses onnis, avat akna all, pilk sihit metsa-poole. Ta ei pannud tähele kuis värisid haavad sentimentaalselt väljas aknaall, ega kuulnud sygisöö tuulehiilide kylma hingust, sest hinges näris tal viha ja kibedus. Sellel, sääl männikus, kes pidutseb, ei tule meelegi, et tolle talu, männimetsa õige, endine omanik, veel eksisteerib, et ta võib tasuda temale kätte oma kannatuspäevadel hingekorjunud hävitava vihaleegiga. Ta'lt on ylekohtuselt röövit talu, mõrsja ning au, tal polnud enam muud midagi, kui ta pettunud, väsinud syda, tylpinud aju ja mõte: tasuda kätte . . .

Kesköö on möödunud. Pidu rauges: yksteise järele kadusid pidulised, väsis pillimees ja viimaks jäid tare ette vaid kustunud tõrvikud, laternad ning pillimees pererahvaga. Kõikjal rahunes.

Oli segamatu, õudne vaikus. Mustast taevast hirvitas kuu tontlik kooljalõust ning värisid, loitlesid heledad, tulised tähed nagu tõrvikud. Väljas hädaldas tuule ahastav meeleheitlik viiul . . .

Yle nõmme hiilis mehe must kõver siluett, liivale jäid lillakad jäljed, mis suundusid männiku poole. Jõudes talu juurde, võttis ta heinatuusti, syytas, viskas majale, võttis teise, kolmandagi. Ahnelt hakkasid leegid sööma õlge, puud ja varsti lõkendas kogu talu. Suits oli lämmatanud magajad, keegi ei ilmunud välja ja syytaja, kes täitnud oma kättemaksu, kadus vaikselt. Ragisedes langes maja kokku, tõusis vaid paks, pruun suits ja õhkusid yksikud tukid . . .

II.

Möödus päevi.

Raskelt ja tinaselt möödusid nad, hallid sygispäevad, udused, igavad. Oli jälle õhtu. Taevas oli tuhkmustis pilvis, vahest rebenes pilvevaip ja häilis emaleerit kuu. Sadas, udutas ning puud hoigasid tuules. Kaugel soos põlesid petlikud, sinised sootuled ja kostis kurgede meeleheitlik nutt.

Mööda porist teed käis kyyrutõmbunud mees. Ta tahtis teelt, mis viis männiku juurest läbi, ära pöörda, ent jalad ei kuulanud tahet, mingi võim, saladuslik heli, kutsus teda ja peletas yhtlasi säält eemale ja juurde.

Kuu rohkas valgus heitis end isele. Mees jõudis võsast lage-
dale ja vaatas ahervarele. Ta veri tarreus, liikmed kangestusid.

Kesk ahervaret istus lõõtspillimees ja mängis mingit saatanlikku,
õudset viit, ning teised tantsisid tema ymber. Põlenud hõlbad ripnesid

ymber luud... pealuo,
kaks lyhja... kehad

silmates me... ee põge-
nes, surmah... meelselt

pogenes me... mes mees.
Kaugei vilk... stasid tal

nägu, tundi... kukkus
porilompi, ... vaitu läbi

sydame, aia... hirmust

huluma, kü... ki vastu

Kõrtsi... e vaatas
— tõmbis... oli hul-

vaste kollu...
lumeeline, ki...

Sygis

Ma hinge yte heitnud kurbusvart,
sest suve ilu hävitanud ja rüüand aja harr,
tean — looduses kõik on muu sureb.

Sygis 1924.

Kuu rohekas valgus heitis end teele. Mees jõudis võsast lage-
dale ja vaatas ahervarele. Ta veri tarretus, liikmed kangestusid . . .
Kesk ahervaret istus lõõtspillimees ja mängis mingit saatanlikku,
õudset viit, ning teised tantsisid tema ymber. Põlenud hilbud ripnesid
ymber luude. Äkki paljastus yhe pää: talle vahtis vastu valge pealuu,
kaks tyhja silmakoobast ja hambad. Äkki tuksatusid kõigi kehad
silmates meest. Hirmsa kisaga tormasid nad mehe poole. See põge-
nes, surmahirm sydames, kurgus nõõrimas hinge kinni. Hullumeelselt
põgenes mees, koolnud ta kannul. Yle väljade, nõmme põgenes mees.
Kaugel vilkus kõrtsi tuli — sinna suundus. Oksad kriimustasid tal
nägu, tundis midagi sooja nõrguvat üle põskede. Veel kord kukkus
porilompi, siis jõudis kõrtsi juurde. Õuel käis tal järsku valu läbi
sydame, ajus rebenes miski, — kukkus porri. Koer hakkas hirmust
huluma, kiunudes õudselts.

Kõrtsiuks avanes: välja astus mees. Õuel komistas ta miski vastu
— tõmbas põlema tikku. Valgus langes otse mehe peale; talle vaatas
vastu koltunud verine nägu ja sygavais koopais asuvail silmil oli hul-
lumeelne, klaasistunud pilk . . . .

Sygis 1928.

Sygislein.

Albert Rannastu.

Näe, sygispäike nagu tuhmuv kalliskivi,
ju haiglast puna heidab looduselle.
Safraani puistab sygis lehtedelle
ja tühjalt seisvad põllud teispool majarivi.

Kui mingi viirastus läks kevad, suvi . . .
Haab, kask mu õuel veretavad
ning räästad vihmast nõretavad —
apaatne olen jälle, kadund ind ja huvi.

Veel ringi käin ma puiesteil ja linnas;
mul miski raskus surub rinnas
ja pikka minu sydant pureb.

Mu hinge yle heitnud kurbusvari,
sest suve ilu hävitand ja riisund aja hari,
tean — looduses kõik maine sureb.

Sygis 1928.

Loojangul õvve!

P. G.

Loojangul õvve!

Maailm kui avardund, muud kui las minna

Metsade taha, tead ehk isegi — sinna,

Kun päikese nägu kui uppund on verre,

Vajuden hääletult kaugelle merre...

Loojangul õvve!

Koplin on kiik, las meid kiikuma minna!

Jõel on paat, las paadiga hulkuma minna!

Mul pysski, las virutan metsloomel kerre!

Või las lähen võõrsile kuskille perre!

Loojangul õvve!

18. 12. 27.

Linnan.

Rasmus Kajandu.

Sajab.

Märg-mustjas on linna katuste trapeets.

Üle linna ujub mürgine etaan.

Mõni üksik inimene ruttab, temal pingul iga segment.

Inimesed libisevad, märg trotuuari tsement

Zinkjad ja märjad on vaateakende ruutude parallelogramm..

Kun inimene nõutult seisab, tasse vooland etüüleeter.

Kesk turgu seisab paks lihunik kui verd täis kaan.

Inimene peatub, ostab liha, lihunik kaalub.

inimene vaatab, et õige kaal.

Lihunik rehkendab, vaatab, et mitte rohkem, — gramm.

Tilguvad traadid ja raadio antennide rägastiku pronks,

Kun all ruttavad inimesed, nende sammude, — meeter.

Kaupluste sildid kriiskavad ja sinetab.

nende tähtede ultramariin

Röögatab auto, kihutab voorimees,

Kõigin on voolamas veri, — mootorin bensiin.

Kõigil on pingul närvid iga verelible ja nende hämoglobiin.

Tõmbleb närviliselt tuiksoon, — lennuki propeller.

Vihmane päev.

„Ajatar'i“ toimetus A. D. 1929.

Vihmase pter.

„Ajatari“ luigelaulu prohvetid.

A. D. 1929.

1. Linda Pruuden — prl. abitoimetaja. Homo — s. o. tunnete neitsi. Oli aastat viis tagasi alles noor vilepill — ent nüüd — ilma kahtluseta unistav Gretchen.
2. Agnes Kärner — prl. sekretär. Oh põrgu nende naistega, nad hädas oma juustega! Atsi — veidi isekas preili ja fanaatiline karsklane. Ent ikkagi ainult inime . . .
3. Jüri Kullerkupp — hra abisekretär. Ta sündis juba õnnetul päeval — 13. — ja räägitakse, et pliiats olnud käes. Ise — karikaturist — kunstnik! Ei pretenteeri ei nüüd ega ka pääle surma kunsti-professori kohale. Salvab niisamutigi kui saab — ja kui valu-
salt veel! Oi-oi!
4. August Roosileht — hra patron ja pädagoogika valvepost. Kunstnik läbi ja läbi.
5. Eero Kustman — hra toimetaja. Neitsilik noormees — kauaaegne „Ajatari“ kandvam jõud. Juhtis ajakirja elulaevukese liivale.
6. Henrik Lind — hra Liidu „karauul“. Suur diplomaat — arendab mitmesuguseid suhteid ülemuse käsul.
7. Helmuth Kredeman — hra talitus. Philister ja filoloog. Jändab üksiknumbritega ja maadleb ajakirja sissetulekutega.

Kangelane.

P. G.

On kangelasi suuri ja väik-
seid nii kasvult kui tegudelt.

Jaanuvar 1918. Talveilm nagu ikka ja alati: kylm ja lumekas. Taevaa ei kunagi vabanend paksust tuhkhallist pilvvaibast, kust alataa riputeti nägematuist käasist lund.

Talu yksikus metsatukas, nyydse ilmaga nagu mahajäet, unustet, oli uppund korstnani lumme. Vöis vaadata ja valvata tunde, ent keegi ei liikund talus. Kõikjal valitses pyhalik rahu. Vaid mõnikord tuli vares, lendas tiiru ymber maja ja istudes siis kaevujungale nagu taevasse sihit pikksilmale, kraaksus nagu kadu ja surma. Või lippas mõnikord too pikkõrv argpyks jänes ligi talu, piilus uudishimulikalt nurga tagant ja nägematust heitunult hilpas siis jällegi, jättes lumme vaid lugematuid jälgi. Öhtuil ligi talu vöis näha kaht säravat nagu hundi tulisilma pimedusest. Nood tolle lummemattund talukese aknad olid . . .

Ent sadas ja sadas . . .

Kuid tolles talus elas siiski inimesi. Yks vana haiglane emake, kelle mees oli jäljetult kadund maailmasõjas, oma ainukese pojakesega, umbes kaheteist-aastase tubli poisipõnn Jaaniga, kes istus nyyd vana vigase laua ääres ja luges. Ta ees laual oli katkise klaasiga väike lamp, mis valgustas toa viletsat sisemust ja loetavat, koltund lehiga raamatut, mida ta õige vaevaliselt, veerides luges, lähendades raske-mail kohil nägu raamatulle ja eemaldades jälle kergemal kohil. Ta oli kerind enda vanale koitand, nagisevale toolile, mis iga ta liigutust saladusliku naginaga saatis.

Luges selge häälega voodis lamavalle, haiglaselle emale, kes uudishimulikult kuulatas loetavat. — Vahel kuis kuulda, vöis vallatu tuulehiil jooksis ymber maja kui kondiste kätega vastu seinu klõbistades. Õues oli nagu omaette mäss. Yks piuksus akna all, teine vilistas korstnas, kolmas logistas ukselinki . . .

Jaan aga luges toda Kreutzwaldi kangelasraamatut „Kalevipoega“. Luges sellest kuis Kalevipoeg kord lauakoormaga Pihkvast läbi Peipsi sammus ja siis sortse vemmeldas. Luges sellest kuis siilmehike toda suurt kangelast õpetas ja kuis seeeest tänutäheks okaskuue sai . . .

Põhevamail kohil tõmbusid poisi käed rusikasse: ah, kyll oleks noile andnud, kui oleks ise Kalevipoja asemel olnud . . .

Vaatas korra juhuslikult ja nägi, et ema magas. Jaan pani raamatu kõrvale ja luges aeglehti. Jah, sääil seisab kohutavaid fakte sõdust, mässest, rahutusist, vastuhakkamisist ja — kommunistest, kuidas

nood inimkonna vastsed parasiidid vaevavat, piinavat inimesi. Kuidas nad röövivat, laastavat eriti talusid ja talurahvast.

„Kui hirmus!“ ohkas käsi rusikaisse tõmbudes, „Kui nad siia ei tuleks.. Ehk las tulla, ta noile söödikutele näitab! Näitab noile samuti nagu too kangelane Kalevipoeg sortsidelle. Kas ta mees polegi või mis?“ mõtles välkuvail silmil.

Kuid . . .

Tuli nyidsama yle lumise välja ratsanikke kari. Tulid kui last varesed: segamini, pääd longus. Kes olid nood õised siluetid? Kust tulid kuhu läksid? Lonkisid nii edasi, kuni keegi märkas maja akendest vilkuvat tuld läbi puude. Siis ytiles: „Seltsimehed, nyid läheme sinna. Kindlasti pole veel säääl vaenlasi, valgeid!“ „Tõsi, tõsi, sinna lähme. Saaks vähe magada ja jalgu puhata!“ mõmisesid teised.

Varsti ronisid nad juba maja juures hobustelt, sidusid need ja vajasid kohe tuppä. Nähes elanikena vaid kaht inimest, tõusis julgus noil. Pikema jututa aeti toast välja, mitmekraadilisse kylma näige ema, poja palveist ja pisarast hoolimata, kuna ema ise oli peaegu minestamas, nähes säärase kaabakate karju metsikuid, hirvil nägusid. Ei kuulat palveid ja Jaan oli sunnit oma ema juhtima yhte vanasse kuuri, kuhu ta riidesse mähituna jäi.

Ent samal ajal algas toas ryystamine, pummeldamine.

Jaan oli ronind lumehangele, teind säääl endalle mugavama koha ja vaatas suuril silmil läbi härmatand akna tuppä, kust kostis trallinguid ja räuskamisi.

Nägi, et istusid säääl nood yhiskonna mädapaised, parasiidid, mitmekesi ymber laua, kuhu olid vedand talu toidumoonä ja kuhu oli tekind rida imelikke pudeleid, millest ryybati, et kõrisõlmid liikusid. Kõik poolhabetund röövlivälimumesega. Laiad, pikavarukaiga, närused sinelilohmakad lohakil seljas, kraed kõrvuni ja mytsid viltu nagu kasakail pääs. Säärikute klobinal istusid nad ymber laua, jõledalt naerdes.

Imelik näha: kus joodikud ymber laua, egas säääl keegi kuula teise juttu. Igayks pyyab karjuda teisesi yle, ent võita tähelepanu. Säääl ta pyyab midagi oma naabrille selgitada, ent see kõneleb hoopis oma naabriga. Nii siis, sellises seltskonnas igayks räägib vaid omale. Ja lärmi, seda on siis taevani.

Rääkisid . . .

Kesk lärmi kõneles keegi:

„Kuidas sa ometi hankisid selle tähtsa dokumendi? Ent asi on kuld. Kohe muretseme abi, ja siis hävitame tolle valgete kägara säääl onnis!“ Öh-öh-höö! rõhkis keegi teine. Rääkija hirvitas saladuslikult, et habemevihk värises, haaras siis pudeli ja imes kaanina kõrisõlme kõikudes.

„Saab lapet nagu kanapoegi, saab ripulet nõid nagu silke!“ In-
sai keegi kolmas.

„Ent avalda vahest, kuis see juhtus, sa spioon!“ põrises jälle keegi
passihäällega.

Ja ta algas:

Vaata, mis ma nägin! Vihane mees, kes
hulkusin kui teiseid, korraga, kätt
vahel, püüdes minu käsi ni-
huke, kahvake, huke vär-
lesin, ja ikka keegi kõik vaik-
juure. Tule-
suitsu, an-
meie

ylleis-
ka alles poleks mind vältin-
Mõllesin enne, et enne transvaali, kuid eksisin nagu ma
enne pole eksind. Kõik, mis meitsas, yhes talas... ja olligi
surand. Andsin teisele, kaks jalaga, hyppasin hobuselle, kih-
tasin kuni leidsin teid. See on kõik!“ lõpetas.

„Kuid ega ta, kurat, valetand viimaks!“ arvas keegi.

„Ei, see võis tõsi olla, sest miks ta muidu juusis sääst metsas. Ja
kaardilt on näha, et vaid üks talu asubki siin metsas!“ seletas kõnleja,
vägilane.

„Varsti läheme abi järele,“ ütles jälle kellegi kare hääl, „aga enne
teeme tropid, et kym ei teeks liiga!“

Ent ei enam poissi kuulamas olnud, juba ta oli hyppand ladusalt
yhete hobuselle ja kadund häätetult õuest. Vaid toasi kostis joobnute
räuskamisi. Oli kuulda, kuis loobiti pudeleid vastu seinu, naerdi ja
lillutati.

Jaan aga kihutas yle lumise välja, lendas lumi ja vuhises tuul
kõrvus. Maa nagu söödi tollest kihutamisest ja kiiresti kadus ymbrus.
Ent samtingi ei jaand tust maha syng kollanägu kuu, kes vahest

„Saab tapet nagu kanapoegi, saab riputet noid nagu silke!“ inises keegi kolmas.

„Ent avalda vahest, kuis see juhtus, sa spioon!“ põrises jälle keegi passihäällega.

Ja ta algas:

„Vaat see juhtus nii, seltsimehed. Pääle valgetelt sugeda saamist hulkusin niisama hobusega metsas, ise tulist viha täis. Unistasin yhest kui teisest. Ei tea kui palju maad ma juba nii maha kõmpisin, kui korraga, kurat ja poolsada sarvilist päälekauba, mingi vari ronis puude vahel, pyydes peituda yhe puu taha. No kurat, mõtlesin, postoi brat, minu käest sa juba ei pääse! Kihutasin sinna poole, kui korraga käis nihuke kärakas, nagu oleks vana jumal ise käratand. No-jah, käis sihuke kärakas, et puud värisid. No-jah, egas ka mina maalt ole, mõtlesin, ja andsin oma suurtykiga säru. No-jah, ega ma kunagi asjata lase ikka keegi kukub nagu muidu kohe, mul sihuke kindel käsi! Siis jäi kõik vaikseks nagu enne, kuid siis äkki pistis keegi hoigama. Kargasin juure. Tõsi, säääl oli valge-nässakas ja inises surres: „Seltsimees, anna suitsu, anna juua! Seltsimees, ära tapa, mul perekond kodus!“

Imelik mees oli, ise suremisel, aga: ära tapa! Katsusin siis õnne, ytlesin: „Anna oma vägedest aru, muidu ei anna!“ Mõjus. Oli teine ka alles poisike, arg, ei hoolind millegist, vaid ytles. No, mina küll poleks mitte sõnagi rääkind, avaldand ka siis kui kõik kahurtorud oleksid mind vahtind. Mul juba sihuke kange syda. No-jah, inises teine kohe. Mõtlesin enne, et sellega tuleb vist transvaali, kuid eksisin nagn ma enne pole eksind. Kohe ytles: „Siin metsas, yhes talus . . .“ ja oligi surnud. Andsin teisele veel hää käraka jalaga, hyppasin hobuselle, kihutasin kuni leidsin teid, seltsimehed. See on kõik!“ lõpetas.

„Kuid ega ta, kurat, valetand viimaks!“ arvas keegi.

„Ei, see võis tõsi olla, sest miks ta muidu luusis säääl metsas. Ja kaardilt on näha, et vaid üks talu asubki siin metsas!“ seletas kõneleja, vägilane.

„Varsti läheme abi järele,“ ytles jälle kellegi kare hää, „aga enne teeme tropid, et kylm ei teeks liiga!“

Ent ei enam poissi kuulamas olnud, juba ta oli hypand ladasalt yhele hobuselle ja kadund hääletult õuest. Vaid toast kostis joobnute räuskamisi. Oli kuulda, kuis loobiti pudeleid vastu seinu, naerdi ja lalluteti . . .

Jaan aga kihutas yle lumise välja, lendas lumi ja vuhises tuul kõrvus. Maa nagu söödi tollest kihutamisest ja kiiresti kadus ymbrus. Ent sammugi ei jäänd tast maha synk kollanägu kuu, kes vahest

uudishimulikult piilus pilve nurga takka. On kyll nagu mingi öövalvur, ent ei liiguta näppugi nähes ylekohut, mida tehakse maake-
ral inimesile.

Eesmärk aina lähenes . . .

Jõudes metsa, tasandas sammu. Teadis, siit läheb tee, mis viib sinna. Tunneb seda teed hästi, just täna käis suuskega siin metsas luusimas. Kui õnnestub too toiming, on nad, valged, päästet, ja emagi võib jälle olla toas soojas. Varsti kergis pimedusest majakogu, tume ja elutu. Ent kahtlus näris sydant: on see tõesti see?

Ent sama äkki kõmises kohutav hää! ta lähedal nagu maa all:

„Mis sa, kurat, siin luusid?“

Jaan polnud kyll arg, kuid kuuldu ronis ydini.. Ta jäi täiesti keeletuks ega vastand ennem kui üks tume mehemyrakas tekkis ta juure, mitte sõbralikult vaid kaunis ähvardavalt. Viivitamatult seletas Jaan tuleku põhjuse. See aitas. „Sest egas alati saa säärast suutäit kui praegu võimalik. Mõtles, kui õnnestub see operatsioon, saab terve toatäie tiblasid, et nopi kotti kui seeni!“ mõtles too teine.

Sõdur kadus tupp ja varsti ilmus säält trobikond teisi, kes istudes hobuseile, täies galopis Jaani järel kihutasid. Saabudes hiilis poiss jälle vaatama. Maja oli vaikne nagu enne. Et nad veel lahkund polnud, seda tõendasid väljas rahutult norskavad ja tampivad hobused.

Poiss ronis hangele ja vaatas.

Tõsi, sääl nad magasid: üks otseti laual, ninapidi viinapudelite ja toitjätiste vahel. Teine selili sängis, jalad kaugelle yle sängi jalutsi sirutet. Keegi oli pingil selili, teised põrandal kui silgud risti. Kõikjal eeskujulik korratus.

„Mõned sõdurid nihukesed. Raisad!“ ymises.

Ent nyudsama avati tasakesi toauks ja yksteise järele poetuti sisse kikivarul, tasa. Igayks vaatas omale paraja mehe. Siis lasti pauk. Nagu välgust haarasid kõik pysside järele, kuid hilja. Iगत vahtis.vaid yhesilmaga pime, kylm, liikumatu koletis, kes ei mõista nalja . . .

Ent järgmisel hommikul tõusis juba päike, lai naeratus näol. Ta võis ka olla rõõmus, sest ta ei teadnud tollest, mis juhtus õhtul. Kuu juba ei kunagi saa avaldada seda päikesele: nad kunagi ei kohta teineteist . . .

Paides, 20. 10. 28.

TÄNAPÄEVA SÖBER

Ta istus kohetikas; luges lehte. Kell näitas 15. Saatis äga
väända mõteldas kuni... Ta söber pidi kell 16.30
kuidas olema... ruttas etasi ja... loi kell, äga söpra.
Ta... Ta... ja jõi kohvi... vahet kuni kell 17
äga söber ei... Tantsis toolilt, äga... jürietas, ning
kõnias kohetikas... äga söber ei...

Täheand... tal... söpra ei oind... — äga... tal... —
all söber... äga... mitte, süsti oli... söber —
tänapäeva söber...

Rasmus Kõrvald

Mu õeke!... Vaid... karjalust su... marmorkahviga
näol, tundvat su... Paistab, ning äie...
tunne kuis... langed... Ah, lilli, need sirised
sa armastasid. Neid... kät... jaid julgevad...
pea mind...

TÄNAPÄEVA SÖBER.

Ta istus kohvikus: luges lehte. Kell näitas 15. Saatis aega mööda mõteldes kuni sõber pidi tulema. Ta sõber pidi kell 16.30 kohvikus olema. Aeg ruttas edasi ja 16.30 löi kell, aga sõpra, ei tulnd. Ta näris huuli ja jõi kohvi vahete vahel kuni kell 17 aga sõber ei ilmunud. Tõusis toolilt, õiendas arved ja riietus, ning kadus kohvikust, aga sõber ei ilmunud siiski kohvikusse.

Tähendab et! tal sõpra ei olnd, — kuigi tal oli sõber. Ta ise oli sõber teisele, aga teine mitte, siiski oli teine talle sõber — tänapäeva sõber.

Rasmus Kajandu.

Katke.

Talveöö külm selgus laiutab vaatepiiril. Lumigi kaebab kui vaenelaps. Kurbmõtteis seisab üksik majake jõekaldal. Toas lehvitas tiibu mõte, must loorpilv, kui öökulli huige tumedas põlismetsas. Punapäised varjud roomavad katusel, seintel. Inimhing, kui pole sa veel uinund valgel ööl, palun, tule soomajakesse! Kui küllastunud su vaade on valge öö õnnest, hetkeks vabane mõtteist. Lähene tuulehiilina soolapse toakesele, peatu sää! hetkekski! Imelik vaikus, pisut rusuv, nägematu käeviibe. Kurbsilmne soolaps avab ukse. Heljub vastu mahe kuid siiski rahutu, värisev valgus. Küsiv vaikus lasub hingetu ümber. Lilla, värisev valgus pillab hõõgavaid rõngaid seintel, ajades põgenema õised, tumedad ekslevad varjud. Surnukirstu hele siluett tumedate seinte vahel on kui eksinud. Kurb-tõsised vanushallid seinad kui neli vahti seisavad lahtise kirstu ääres, valvates seda, kel pole enam arveid igavikuga. Hallikas lilla, hell varjude pilk läbis tab lae, kuid need lugematud naelte read, mis on kui tähed lõpmatus sügavsinas! Seda tundis ka praegune enam olematu, kes lootis, et idast tõuseb valgus. Tulija jahmatub. Pilk peatub lillisse maetud valgel surnukirstul. Tea, mu õeke ootas sind lakkamatult. Märkan ta näos praegugi ootamistõsidust, kärsitust, kuulen ta õrna, võimetut hüüet. Tuultega saatis ta viimased tervitused vaevalt nähtaval huultõmbel.

Mu õeke! Veel aiman nägevat naeratust su marmorkahvatul näol, tundvat su viimast külma käepigistust. Puistan sind üle lilliga tunne kuis vargsi langeb pisar su põskedele! Ah, lilli, neid siniseid sa armastasid. Neid häbelikke kui mimoose, kes vaid julgevad ütelda, pea mind meeles. —

Mäletan, oli suveöö valge. Nagu õnnelik laps korjasid sa neid ka-
valaid lemmiklilli jõäärsest heinast. Asetasid nad vaasi oma toakese
kirjutuslauale — ise vaid rõõmustusid. Rõõmustu nüüdki, mu õeke
pruunlokne! Või pahandu närviliselt! Tahaksin näha kortse su mar-
morvalgel otsal, võiksin siis kavalusega peletada vihakiiri. Jää siia mu
õeke! Sa ei jäta oma toakest, ega soolastki? Jää õhuna siia, mis
nähtav küll pole! „Tuulhiilina kõrvu sosista soolapsele, kes suviööl
su lemmikkivil jõekaldal uurib kaugenevaid laineid. Ohuvaimuna
tüüri paadikest, kui su õde kuldlokne üksinda läbibistab jõekeerist aerude
löökidega, kui sala laksutab ööpik toome oksil, kumiseb vesilinde
muinasjutt jõe uduvaibal. Sa ei kuule, ei tahagi kuulda? „Jääd kan-
gekaelselt kurdiks? Ööd viimast istun su näokese lähedal. Suudlen
su külma, mind pistena haavavat otsaesist. Ööd viimast laulan sulle
unelaulu, laule kurbyiisilisi, mida mängisid gitarrel, saadetult võluv-
kõlaval häälel . . . Öde, miks olid sinagi armutu, nii valus, halbki
mulle?

Seni oli nägematu vaim valvanud kibeduspisaraid. Nüüd oli ette-
heide eest tõuganud tõkked, avanes pisarkeeris. Piserduv kaebus laiut-
tus kõikjal. Nagu sügisel langevate lehtede sosin pesitab hingeski
arusaamatu kurbus . . .

Saabub hommik helge, külm, helvik. Punase kettana rändab
päike pilvede Maanalas. — On matuspäev. Lahkujat saatma on tulnud
parimad sõbrad, mõned sugulasist ja lähemast ümbrusest.

Ar 929 P
Ajatar